

Slovenski Tednik.

Politični in gospodarski list za kmetško ljudstvo.

Izhaja vsak petek.

List velja za celo leto 2 gld. 80 kr., za pol leta
1 gld. 40 kr. — Posamezni list velja 6 soldov.

Uredništvo in opravištvno lista je v „Národní tis-
karni“ v Tavčor-jevi hiši „Hotel Europa.“

Vabilo na naročbo. „Slovenski Tednik“

velja za celo leto	2 gld. 80 kr.,
„ pol leta	1 „ 40 „
„ četrť leta	— „ 70 „

Velika dragina papirja in tiska nas prisili, da ceno našega lista povišamo za 10 kraje. na četrť leta. Zato pa obljubimo svojim naročnikom, da bomo odslej „Slovenski Tednik“ vselej izdávali na 8 straneh. Tako pomnoženje lista pa je le mogoče, če nam zvesti ostanejo naši naročniki, kar upamo, in če nam vsak v svojem kraju še novih naročnikov pridobi. Naša skrb bode, da širimo med slovenskim ljudstvom vednost in omiko, ljubezen do domovine in naroda in misli napredka in svobode.

H koncu leta.

Pred petdesetimi leti in še pozneje je bilo v naši domovini še veliko ljudi, ki niso znali ne brati, ne pisati. Zdaj je pa uže drugače; zdaj morajo otroci v šolo hoditi, da se nauče potrebnih znanosti. In to je velik napredek našega časa.

Pa to še nij zadosti. Kmet mora tudi vedeti, kaj se drugod godi; človeku mora mar biti, kaj drugi ljudje počno, kaj novega iznajdejo, kako s časom napredujejo. In tako mora tudi on napredovati, ako neče, da bi ga svet zaničeval, in ga malomarno preziral. Saj tudi čevljar ne dela več čevljev na kveder, ampak s klinici pribija podplat k urbasu. V mestih, kjer več ljudi skupaj živi, se lahko drug od drugega kaj novega, koristnega

nauči. Za kmeta na deželi je to težje. On ima malokdaj priložnost, kaj novega videti, ali slišati, kaj se po svetu godi. Zato mora brati kak časnik. Časniki prenašajo s pomočjo železnic in pošt nove dogodke, nove iznajdbe in izkušnje v najbolj gorato vas. Časniki povedo kmetu vse, kar mu je vedeti treba, in kar bi sicer ne zvedel. Če mu tudi nij vse po godi, kar se bere v njih, pa naj si to izbere, kar mu najbolj dopade, kar se mu najbolj koristno zdi.

Pa bo kdo rekel: časniki stanejo denar! — To je res, ker papir se ne dobi nikjer zastonj, tiskarji tudi nočejo zastonj delati. Pomisli naj se pa, da razun kratkočasnih reči prinaša časnik koristne, ki one groše stokrat povrnejo, ako se kmet hoče po njih

ravnati, in naš časnik je tako po ceni, da si ga najubožnejši kmet lahko naroči. Ako je pa kdo res tako ubožen, da si ga ne more naročiti, naj se zmeni s kakim drugim, naj zložita oba tiste groše skupaj, ki jih „Tednik“ stane. Zmeraj pa je boljše, da se kmet naroči na časnik, kakor če tiste krajcarje dá za žganje, ali če jih zakvartá.

Mi svojim bralcem ne bomo še enkrat pravili, kaj hočemo. Tisti, ki so nam dozdej zvesti ostali, uže vedó, kaj je naš namen, in podpirali nas bodo tudi zanaprej pri našem delu. Onim pa, ki želé na novo k nam pristopiti, pa samo to rečemo: Mi hočemo, da se kmet podučí, da se svoje veljave zavé, da izvé, kaj mu je dobro in koristno.

In na to bomo tudi v novem letu na vso moč delali. Krepko bomo branili kmeta pred krivicami, ki se mu od ene ali druge strani godè.

Upamo, da nas bodo naši prijatelji v tem podpirali, da postane naš list, kar ima postati: krepak branitelj svobode in zvest prijatelj in tovariš priprostega moža.

H.

Iz deželnih zborov.

Deželni zbor kranjski.

(V. seja deželnega zbora kranjskega 16. dec.). (Konec.)

Dnevni red je sledeči:

1. Vladna predloga: Postava o uredbi zdravstvene službe v občinah, se izroči zdravstvenemu odboru.

2. Peticija društva zdravnikov zaradi vravnave plač zdravnikov, — isto tako.

3. Poročilo dež. odbora, s katerim se vpolaga načrtan zakon o cestni policiji javnih nedržavnih cest, se izroči gospodarskemu odboru.

4. Letno poročilo dež. odbora o svojem delovanju od 1. novembra l. 1872 do konca oktobra l. 1873, se dotičnemu odboru izroči.

5. Poročilo finančnega odseka o računskem sklepu zaklada zemljiščne odveze za leto 1872 in o proračunu istega zaklada za leto 1874, je na prihodnjo sejo preloženo.

6. poročilo finančnega odseka o računskem sklepu norišno-stavbenega zaklada za leto 1872 in o proračunu istega zaklada za leto 1874, — isto tako.

7. Pri poročilu finančnega odseka o proračunu zaklada deželnega gledališča za leto 1874 povzame dr. Supan besedo in govori proti temu, da bi se slovenskemu gledališču dalo 2400 gold. podpore, ter meni, da je 1600 gld. dovolj. Sprejme se potem predlog odsekov, t. j. dovoli se 2400 gld.

8. Dr. Bleiweis utemelji svoj predlog zaradi vpeljanja postave od 29. junija 1868. leta, zadevajoče živinsko kugo po deželah ogerske krone. Ta predlog se izroči zdravstvenemu odboru.

Štajerski deželni zbor.

(9. seja 17. decembra.) Na galeriji je dosti poslušalcev; med poslanci sta navzočna oba knezoškofa, minister Stremayer, Rechbauer.

Prvi predmet dnevnega reda je predlog šolskega odbora, da se v realkah francoski jezik kot obligatni učni predmet vpelje, med angleškim in slovanskim pa se prepusti starišem učencev, za katerega se hote izreči.

Wretschko poroča kratko o razlogih te spremembe realne šolske postave.

Proti govori **dr. Dominkuš**. Njegov govor se glasi:

„Zakon za realne šole od 8. januarja 1870 se formalno ravna po §. 19. državnih osnovnih postav, po katerem imajo biti javna učilišča v deželah, kjer dve ali več narodnostij živi, tako uravnana, da vsaka teh narodnostij dobi pripomočke, naučiti se brez posiljevanja drugega deželnega jezika. — Jaz pravim formalno, kajti to načelo bi bilo, glede Štajerskega, le potem varovano, ako bi bil v nemških delih dežele nemški jezik, v slovenskih delih pa slovenski kot učni jezik uveden. — To pa nij. Mi nemamo v vsej deželi niti ene srednje šole s slovenskim učnim jezikom, da si ste $\frac{2}{5}$ prebivalcev Slovenci. Razen tega se na ta načela nij oziralo niti pri osnovanju c. kr. višje realke

[Dalje v prilogi.]

in II. državne gimnazije v Gradci, ker se slovenski jezik niti kot prost predmet nij sprejel med učne predmete.

Tudi v učilnem načrtu za realne šole se je s slovenskim jezikom prav skopo ravnalo, ker se mu je v spodnji realki odločilo samo dve uri na teden, a v zgornji realni šoli se mu nobenega prostora privoščilo nij. Predlog, ki pred nami leži, katerega je v prejšnji sesiji dr. Vrečko predlagal, zdaj ga pa vlada predlaga, namerava še dalje iti. Francoski jezik naj bi bil pod vsako ceno obligatni predmet, a slovenski jezik se tako omeji, da bi imeli starši ali varuhi prosto izbirati med angleškim in slovenskim jezikom. Ker tudi učne ure francoskega in slovenskega jezika kolidirajo, bode naravni nasledek sprejetja tega predloga ta, da se bode poučevanje v slovenščini na realkah vedno slabše obiskavalo, in nazadnje popolnem nehalo. Kratko: kot postranska sirota obravnavan drugi deželni jezik se bode počasi skozi vrata ven izrinil.

Jaz v jezikovem vprašanji gotovo ne stojim na oskosrčnem stališči. Jaz sem prepričan, da je potreba, da se že v srednjih šolah daje sinovom mojih rojakov prilika, po kateri se nauče popolnem nemškega in drugih kulturnih jezikov, ter da se jim tako pot odpre do bogatih zakladov, katere ti jeziki v vseh oblastjih znanosti hranijo. — Jaz tudi izpoznam dobičke, katere donaša naučenje drugega in vsakako i tretjega tujega jezika, naj si bode glede navajanja v mišljenji, kar se francoskemu, ali glede bogatstva v tehnični strokovnjaški literaturi, kar se angleškemu jeziku na slavo pripisuje.

A poleg vsega tega moram na to jako veliko vrednost pokladati, da se goji in kultivira materini jezik, in moram tisto pedagoško načelo kot pogubljivo naglašati, ki materini jezik sistematičnemu zanemarjenju izročava na korist tujega, naj bo še tako izobraženega in bogatstvenega jezika.

Kakor je familija ono zavetje, v katerega varstvu se razvijajo kali dobrega in blazega v mladini, da potem v praktičnem in

javnem življenji vzrasto do cvetja in sad prinašajo, ravno tako je tako zavetje narod, ljudstvena familija v širjem krogu. Materini jezik je oni medium, ki veže posamezne ude skupaj, in v ljubezni do domovja ima patrijotizem svoje korenine. — Ako se raztrga zveza, ki jo materini jezik okolo udov enega rodu ovija, z ustanovami, ki zabranjujejo razvoj jezikov in njegovo vrednost v nič devljejo, potem se v dotičnih vzbuja čut brezdomovinstva, in v mladini se ljubezen do domovine uničuje.

Razen omenjenih, pa me še pedagoški in praktični razlogi silijo, proti nasvetu šolskega odseka glasovati. Le s tem, da mladi ljudje z učenjem svojega materinega jezika spoznajo vlastitosti in slovnico njegovo, in ga tako morajo primerjati s tujim jezikom, ki se ga imajo učiti, bodo si zavedni svojstev tujega jezika, vsaj veliko lažje, nego kakor da bi se enega ali več tujih jezikov učili, a niti svojega gramatikalno ne znali.

Po mojem mnenji mora torej za učence slovenske narodnosti naučenje svojega materinega jezika brez pogoja obligatno biti in jaz si pridržujem v tem smislu predlog staviti. To je najmenj, kar se zahtevati more. Nikakor nij zadosti, da se v tem oziru staršem ali varuhom dovoljuje pravica izbirati, ker po eni strani se ne more vsem staršem in oskrbovalcem zaupati potrebno razumljenje, po drugi strani pak je političnemu pravcu dotičnega šolskega vodje ali profesorja, ki sprejem preskrbljuje, čisto neopravičen vpliv prepuščen, ker je skušnjava preblizu, sinčka s tem lepo priporočiti, da se glede narodnosti nekaj koncesije naredi.

V poročilu posebnega odseka je tudi omenjeno, da so mnogi starši ali skrbniki otrok nemške narodnosti izbrali namestu angleškega slovenski jezik največ zavoljo olahčanja uka in sicer, kakor se poročilo nasproti slovenskim sodeželanom prav razžaljivo izrazi, samo na škodo obsega in temeljitosti v izobraževanju. A ta razlog nema, kakor se meni vidi, nobene faktične podpore. Jaz sem temveč prepričan, da so se mnogi starši in skrbniki učencev

nemške narodnosti za slovenski jezik odločili, ker spoznajo dejansko vrednost, ki jo ima znanje enega slovanskega jezika za vsacega Avstrijca in posebno za vsacega tehnika. In tega spoznanja se more človek temenj braniti, ako se preudari, da se baš pomanjkanje mož, ki znajo slovanski jezik, kaže v vseh poslovnih strokah od dne do dne bolj, in da se baš za tehnike odpira v južnih krajih, kjer Slovani prebivajo, preobširno polje delovanja nastajoče generacije.

H koncu moram še naglasiti, da, kakor se mi je iz verjetnega vira povedalo, niti nij za francoski in angleški jezik nobenih izprašanih učnih močij. Ti nauki so se namreč od ministerstva uveli, predno se je za potrebne učitelje poskrbelo, tako da še izpraševalne komisije za te predmete niso mogli skupaj spraviti. Iz vseh teh razlogov bodem zoper nasvet odsekov glasoval“.

Baron Walterskirchen predloži, da se francoski in angleški jezik kot obligatna v realkah učita, slovenski pa samo za slovenske učence, ako to stariši terjajo. Reče, da zadostuje, slovenski toliko znati, kolikor je potrebno za vsakdanje občenje.

Dr. Serbec: „Predgovornik baron Walterskirchen hoče biti še bolj papeški, kakor papež. On želi namreč, da se po uvednji francoščine slovenski jezik popolnem odpravi in se pri tem sklicuje na gornjo realko v Gradci, kjer so baje samo 4 slovenski učenci vpisani. Vladni predlog pa ne zadevuje samo graške realke, ampak vse štajerske realke, tedaj tudi one v Mariboru in one, ki se bodo še ustanovile v Celji in Ptuji. Da so pa na teh realkah razmere narodnosti vse drugače od graških, tega mi nij treba dokazovati.

Walterskirchen pravi, da je treba znanje angleškega jezika, ker so take tehnične knjige, ki so samo v tem jeziku pisane. To se mi ne zdi verjetno. Vsaka imenitna angleška knjiga se gotovo tudi v nemščino prestavlja.

Dalje je predgovornik navel stari razlog, katerega smo že pogosto slišali, da otroci slovenske narodnosti že v šolo prinesejo znanje slovenskega jezika. Kako jalov je ta razlog, nam je dokaz, da se tudi nemščina

na vseh nemških učiliščih kot učni predmet uči. Čemu treba nemškim otrokom, ki tako že od doma nemški znajo, se še v šolah nemščine učiti?

Vladni predlog se na to upira, da je nekoliko učencev izbralo si slovenščino mesto francoščine izgolj komoditete; a prezira, da se mora število onih učencev zmanjšati, kateri si morejo slovenščino kot učni predmet izvoliti, če je francoščina obligatna. Vsled tega dobimo v praktičnem življenji vedno menj v slovenščini izurjenih omikanih mož. Že zdaj imamo povsod, kamor se obrnemo, premalo omikancev; mi imamo premalo zdravnikov, juristov in učiteljev za srednje šole, zlasti učiteljev slovenskega jezika zmožnih imamo premalo, kakor tudi juristov, tako, da mnogo državnih uradnikov išče na Slovenskem službe, da hitreje avanzuje.

Če število slovenskih omikancev še bolj skrajšamo, bode ljudstvo v duševnem razvoji zaostajalo, ker nemamo nikogar, s katerim bi občevalo in nove ideje si pridobilo. Vladni predlog bode tedaj zakrivil, da se nove ideje ne morejo širiti med narodom.

Najmanje, kar moram kot Slovenec braniti, je vendar stališče, da se jezik rabi kot mogočno sredstvo za razširjenje idej. Mi moramo tedaj to sredstvo razvijati. Dajmo, da se res germanizacija širi, nad čemer pa dvomim, vendar imamo prav v tem, kar sem rekel, in vladni predlog, ki zabranjuje razširjanje idej in vednosti po sposobnih možéh, se že zategadelj ovreči mora.“

Dr. Vošnjak poprime besedo:

„Že lani je poslanec Wretschko skušal, da bi ta predlog spravil pred zbornico; tačas se mu nij posrečilo. Kot šolskemu nadzorniku pa mu je lahko bilo, z vladno pomočjo si svojo željo izpolniti ter svoje misli kot vladni predlog spraviti pred zbornico in nas tako siliti k razpravi tega predmeta. Pred vsem meram izreči, da me je prav neprijetno zadelo, da si je vlada od mnogih predlogov, ki bi bili dosti potrebnejši, izbrala baš tega, ki je očito na kvar nam Slovencem. Koliko imenitnih postav bi imela vlada še predložiti; omenjam samo postavo o narodnostih, katero

že več let pričakujemo, ker je člen 19. osnovnih postav samo na papirji, v dejanji pa se ne spoštuje; omenjam dalje toliko potrebno revizijo volilnega reda za deželni zbor. Tu bi imela vlada hvaležno polje, željam narodov in zlasti nas Slovencev ustreči. A ona se raji peča s pomembo realne šolske postave, da nam od bornih drobtinic enakopravnosti še nekaj odmakne.

Pri tej postavi po mojem mnenju nikakor ne gre za temeljito vednost, kakor poročevalec Wretschko pravi. „Kdor se ne nauči francoščine, ne doseže učnega cilja realk“, govori poročevalec. Tega pa ne morem verjeti. Nemški jezik je tudi kulturni; učenci v realkah imajo toliko ur v nemščini, da se je popolnem nauče, tedaj si lahko pridobe vse potrebne vednosti. Pa saj tudi ne gre za francoščino, ampak samo za to, da se slovenskemu jeziku še malo pravic vzame. Vlada bi vendar morala pomisliti, da davke in vojake ne dobiva iz Francoskega, ampak iz Avstrije in da Slovenci prinašajo izdatni del. Vlada bi raji na to mislila, kako bi se nam Slovincem narodne pravice dejansko dale v šolah in uradih.

A vladna tendencija meri, kakor je znano, na germanizacijo. (Namestnik Kúbek: Nikakor ne!). Vlada pa vselej pri svojih namerah zatiranja narodnosti najde najpokornejše orodje v onih renegatih, ki fanatično delajo proti lastni narodnosti; kajti renegatom je na tem ležeče, da odvrčajo od sebe sum, kakor da bi ne bili popolni renegati (Vollblutrenegaten), tem bolj, ker imajo po svojem renegatstvu upanje, da dobivajo vedno večje službe.

Zbornica pa bi morala stati na višjem stališči; ona bi ne smela raztrgati vezi, katere nas Slovence vežejo k nemškemu delu Štajerskega, po takih, rekel bi, malenkostnih napadih na našo narodnost.

Še tudi iz drugega razloga sem proti vladnemu predlogu. Realna šolska postava je bila l. 1870 uvedena; bila je tačas gotovo po izvrstnih učenjakih pregledana. Tukaj navzočni naučni minister Stremayr je tačas tej postavi pritrdil. Še niso tri leta minola;

postava se v šolah še nij ogrela in že pridejo nekateri šolski možje — poznamo jih —, ter pravijo, da nekatere odločbe te postave niso dobre. Tedaj se naj postava spremeni. Mi pa bi se ne smeli tako prenaglit, sicer se bode po pravici širilo maenje med ljudstvom, da deželni zbor postave daje le zato, da jih po enem ali dveh letih zopet spremeni.

Taki razlogi so se saj meni povedali, ko sem pred par leti predložil, da se volilni red za okrajne zastope spremeni, ker nij primeren niti znesku davkov niti številu prebivalcev. Tačas se mi je reklo, da je postava samo tri leta veljavna in se ne sme precej spremeniti, sicer bi čast deželnega zbora bila poškodovana. Iz teh, pa še bolj iz narodnega obzira bi zbornica vladni predlog ne smela sprejeti. Svetujem tedaj, da se vladni predlog ovrže.“ —

Govori še baron Walterskirchen; potem se vzdigne namestnik Kúbek in reče, da vladi nikakor ne pride na misel, slovensko narodnost zatirati. Tudi Wretschko skuša braniti vladni predlog, pa beseda mu je prav slabo tekla; svoj namen je vendar dosegel. Zbornica je sprejela vladni predlog, proti so glasovali slovenski poslanci, konservativci, potem dr. Gmeiner, Oberranzmeier in Janežič.

Potem je bil na dnevnem redu predlog finančnega odbora glede reguliranja plač deželnih uradnikov. Poročal je Lohninger. Finančni odbor predloži, da imajo deželni uradniki iste plače, personalne priklade in petletnice, kakor državni. Začela se je dolga debata, pri kateri se je udeležilo mnogo poslancev, med temi tudi dr. Sernee. Deželna odbornika Schloffer in Payrhuber sta ostro napadala finančni odbor, kateri je zahteval, da se pred vsem sprejme odločba, da se napravi penzijski fond za deželne uradnike; potem še le naj se povekšajo plače uradnikov. Končno se je celi predlog vrnil finančnemu odboru, da stavi še enkrat svoje predloge.

Prihodnja seja v četrtek 18. decembra. V saboto 20. decembra se deželni zbor odloži do 3. januarja.

Domače stvari.

(† Kranjski deželni poslanec Matija Koren) voljen na Notranjskem je včeraj v Ljubljani na nagloma umrl. Našli so ga včeraj opoldne v sobi gostilnice pri „Virantu“, kjer je stanoval, mrtvega. Prejšnji večer je bil v gostilnici v družbi še jako vesel. Ker je imel navado zgodaj vstajati, mislili so včeraj zjutraj, ko je pismonos njegovo sobo zaprto našel, da je že izšel. A ko ga tudi opoldne nij bilo, in ga hišni sluga, videč da ključ od znotraj tiči, nij mogel doklicati, odpri so v navzočnosti dež. poslancev gg. Pakiža in Lavrenčiča, g. Perone in gostilničarja g. Grčarja s silo vrata in našli Korena mrtvega v postelji. Zadel ga je po noči mrtvoud.

— (Nesreča.) Janez Tekovnik, delavec z papirnice na Goričah nad Ljubljano, je 17. t. m. bil zgrabljen od remena pri papirnični mašini. Vrtilo ga je okolo in zlomil si je roko in nogo in brž ko ne hrbtenico premeknil. Poklicani zdravnik ga je našel že mrtvega.

— (Koze.) V Podgorici pri fari Št. Jakob pri Savi je 28 na kozeh bolnih. Nobenemu nijso koze stavljene. Umrli so že trije. Ozdravil nij nobeden. Najmlajši je star 2 leti, najstari 16 let.

— (Požar.) 12. t. m. ob 6. zjutraj je pogorelo Mici Gregorič, šte. 7, v Podgoricah hiša, skedenj, nlev in svinjak, in vse barvno blago, samo peč je ostala. Zavarovana je bila za 200 gld. Škoda je dosti večja. Župan Sajer Nace si je zadobil veliko zaslug, da se ogenj nij razširil.

— (Tatvina.) 12. t. m. po noči med 8. in 9. uro se je posestniku, France Lenarčič, v Podgoricah šte. 12, krava (sivka), vredna 73 gld., od neznanih tatov ukradla.

— (Iz Konjic) se nam piše: Goveja kuga je pri nas čedalje hujša. Pri Bezenšekcu so ubili 18, pri Hasenbihlu 11 in pri našem konjedercu 7 goved. Govore, da je nek tržan kriv te nesreče.

— (Na živinski kugi) je do 16. t. m. v ptujskem okraji erknilo 18 živinčet in 57 jih je bilo zarad boleznii ubitih.

— (Iz Celja) se nam piše 19. dec.: Goveja kuga se jako nevarno širi po Savinski dolini. Iz konca nastala je v okraji ptujskem ter se je potem širila dalje in že 14. t. m. so jo imeli v Konjicah in v Rogatci. Najstrogejše naredbe graškega namestništva, c. kr. okrajnih glavarstev so se razoznanile, a vendar je pridrla že 17. t. m. v Frankolovo, Doberno in Šent Jurij pod Rifnikom, kjer pa so le povsod en bolesten slučaj konstatirali. Deželni živinozdravnik dr. Klingan je moral se brzo peljati v Konjice, ker so bili vsi celjski živinozdravniki uže imeli po družih krajih nad glavo opraviti in dr. Kočevar se je odpeljal v Ptuj, kjer je nastala epidemična bolezen tifus. — Po mejah so se razpostavile obilne vojaške straže in vsako barantanje in prevažanje govedine se je strogo prepovedalo. Graško namestništvo pa je javno razglasilo vse slovensko Štirska za kužnosumljivo; celovško, mariborsko, ptujsko in brežko, kakor tudi krško okrajno glavarstvo je prepovedalo živinske sejme ter množilo mejne kordonske straže. — Ravno kar došlo je zopet poročilo, da še po družih krajih blizu Celja nastaja goveja kuga in izvedeni ljudje pravijo, da bode kmalu vsa savinska dolina skusila gorje, ako se ne bode najstrogejše izpolnovalo potrebnih sredstev.

— (Ulom). Iz Gorice se nam piše: 16. t. m. po noči so ulomili ponočni pobalini v prodajalnico tobaka neke uboge vdove v najživeji ulici, — „gospodska ulica“ imenovani, — nad katere vrati še celo plinova luč gori. Pobrli so ves tobak in smodke, (in razne koleke) pustili so le — prazne škatlje in predale. Opomena vredno je, da je uboga mati s to majheno kupčijo preživela petero otrok. Pred 4 leti umrl ji je mož, lani starejši sin in sedaj jo je še ta nezgoda zadela. — Če raztrgani berač prosi škorcjico kruha, takoj ga zasači „policaj“, med tem ko brezsrčni tatovi s svobodno roko tuje blago kradejo in se z njim gostijo. Pa kaj bi se neki naši „policaji“ in „preoblečenci“ (travestiti) po noči mrazili in čuvali, ker je tako fletno pod gorko odejo o petardah in pobalinskih pretepih sanjariti!

— (Konjsk tat). Piše se nam z Notranjskega: Skozi Orehek žene denes dopoldne nek Čič, — po obleki so ljudje sodili, da je iz Čičarije, — s črnim pokrivalom, na katerem je imel cel šop tičjih peres, dva lepa konja, rujavca in lisjaka. Na enem je jezdil in drugega je vodil za uzdo. V omejnenej vasi sta se mu konjiča vprla, da ga je stalo mnogo truda, predno ju je pripravil dalje. Ljudje so sumničili, da je konja ukral, kajti kje bi ju tak mlad dečko dobil, a vedel nij nikdo nič, torej mu tudi nikdo nij dejal nič. — Popoldne hodi nek kmetič iz Pivke z žandarmom po vaseh, pitaje, so li videli koga, da bi bil peljal konja rujavca in lisjaka todi skozi. Konja sta mu bila namreč ukradena. Pritrdovali so jima ljudje. Šla sta potem dalje. Stali vjela tatu, ali ne, nij znano. Ljudje trde, ako jo je krenil proti Št. Mihelu, ne bosta ga takoj dobila, ako na drugo stran, je mogoče, da jima preje pride v pest.

— (V Komnu na Krasu) so pred 14. dnevi nesli 4 fantje nekega starega fanta (60 let starega) k pogrebu. Na pol pota proti cerkvi se jednemu nosaču — ne vem zakaj — smeh spusti. G. kaplan „Jože“ zagrumi nekoliko nad nosači. Le-ti razžaljeni mrliča doli polože in gredo domov. — Gosp. „Jože“ so bili prisiljeni mrliča varovati, spremljevalci so pa šli v vas drugih nosačev iskat.

Politični razgled.

Notranje dežele. — V češkem deželnem zboru, kjer sami Nemci sede, zgodilo se je nekaj nepričakovanega. Vstal je namreč Nemeč, NB. ustavoveren Nemeč in ostro obsodil c. kr. ustavoverno nemško vlado, kateri je očital, da na Češkem krivice dela, kakor so: delegiranje porotnih sodnij, kolinsko vojaško ukvartiranje, i. t. d. ter je koncem rekel: „minister Lasser je djal, da zna c. namestnik meč boja in meč miru voditi; jaz verujem, da zna voditi meč boja, ne verujem pa, da zna voditi meč miru. Na Češkem vlada meč.“ To so moževe besede, zato so zbudle vse ustavake tem ostreje, čem resničneje so. Razume se, da so Nemci velik „hrup“ napravili, čuvši iz ust enega svojih tako obsodbo. Beseda

Heinrichova pa pojde širom po svetu in bode imela svoj učinek. Ko bi vsi ustavoverni Nemci bili res tudi tako v resnici liberalni kot ta, potem bi bilo sprijaznenje lahko.

Vnanje države. — Italijanski

„Perseveranci“ se iz Rima piše, da se vatican z imenovanjem kardinalov bavi. Tako se je med drugim predlagalo, naj papež hudo demonstracijo naredi proti pruski vladi, s tem, da se poznanjskemu nadškofu, monsignoru Ledochowskemu, ki se tako hlabro tepe proti državi, pošlje rudeči klobuk. Ta priložnost maščevanja na cesarja Viljema se je zdela preugodna, da bi se ne porabila. A kardinal Antonelli in drugi bolj zmerni in previdni vaticanci so to odsvetovali, in Ledochowski bo baje še za naprej črn klobuk nosil.

Amerikanske finance tudi ne stojé tako, kakor bi morale. Državni tajnik pravi, da se državni dohodki manjšajo. Bati se je deficita 30 milijonov in naložiti se morajo večji davki. Zbornica reprezentantov je sprejela resolucijo, ki je proti povišanji davkov, in ki kabinet terja, naj stroške reducira. Kongres je popolno proti temu, da bi se davki povišali.

Gospodarske stvari.

O sajenji sadnih drevesc.

Ako se hoče sadna drevesca dobro posaditi, mora se to-le zapomniti: Zvečer pred sajenjem drevesc se morajo njih koreninice z ostrim nožičem frišno porezati in jih potem v lužni vodi pomočiti, in ko se jih ven iz lužic vzame, obsuje se njih koreninice s prav drobno zemljico. To obsutje koreninic pripomore k temu, da obvaruje redilne koreninice pred zrakom in sušo; ko se je to pripravljenje dovršilo, se prične sajenje. Drevesca se pa tako sade, da vrat nad koreninicami od $\frac{1}{2}$ '—1' višje stoji kot dno v jamici, da ko se rahlazemljica v jamico vsede, koreninice ne pridejo v nenavarno in škodljivo globočino. Pregloboko sajenje, kot je že v kakih krajih v navadi, tako, da, ko se po posajenji zemlja vsede, vrat (čok) nad koreninami od $\frac{1}{2}$ '—1' globoko pride, je pravi uzrok, da drevesa, ki čez malo omahujejo, vedno bolehajo, nerodovitna postanejo in se nazadnje posušijo.

V Rodiku.

Rozehnal.

Razne stvari.

* (V peterburški najdenišnici), katero je ustanovila cesarica Katarina II., se nahaja zdaj 26.000 otrok. Ta najdenišnica ima 74 svojih šol, v katere hodi 2000 najdenikov. Podučujejo jih v najdenišnici vzrejeni učitelji. Tako severni barbari od vseh zapuščene otroke za koristne državljane izrežajo.

* (Led) je na Donavi tako velik nastal, da ne gredo več parobrodi do Belgrada.

* (Proti kletvi.) Več angleških magistratov je ponovilo neko staro postavo, po kateri se mora vsak kaznovati, kdor na javni cesti kolne. — Ko bi naše slovenske voznike, kadar v klanec teško vozijo in kolnejo, kdo kaznoval?!

* (Od stopinje do stopinje.) V Ratisboni na Bavarskem je nekdanji kirasirski oberstlajtnant baron Fallo-Gemeiner, poprej adjutant princa Alberta, zadnji čas kot komisijonar živel, in je zadnje dni zaradi tatvine v zapor prišel.

* (Star tič.) Na Češkem je te dni nekemu fajmoštru kanalček poginil, ki je bil 34 let star.

* (Nahod) je dobil pruski kralj, — in precej se po vseh novinah sveta telegrafuje o tem visokorodnem nahodu.

* (Čuden slučaj.) Komik Črnič iz Gradca je kupil te dni v Pešti hišo. Polovico kupa je takoj plačal; druge polovice nij imel; ostala je na hiši intabulirana. Ko se je preseljeval, je prodal nekaj starih rečij, da bi imel za vožnjo; od tega denarja mu je še nekaj ostalo. Dá ga torej neki deklici, naj gre staviti v loterijo. Sreča mu je bila ugodna. Loterija mu je prinesla drugo polovico kupa.

Tržna poročila.

Iz Pešte 20. dec. Kakor vsako leto proti koncu je bil tudi pretečeni teden semenj strašno slab. Kupcev je manjkalo. Pšenici je takoj iz početka tedna cena za 20 — 30 kr. padla, in poznejše so kupci še več terjali, tako da je še za daljnih 5 kr. zgubila. Prodalo se je pšenice 140.000 centov. Po reži se je prav malo popraševalo, in še pri znižani ceni 10 do 15 kr. se je je komaj 10.000 vaganov prodalo. Ječmena je lepega manjkalo; bil je sploh za 10 do 15 krajcarjev ceneji in prodalo se ga je

okolo 31.000 vaganov. Koruza se je iz začetka tedna po ceni preteklega tedna prodajala, pozneje je pa tudi 5 do 10 kr. zgubila. Prodali so koruze 30.000 vaganov. Ovsu so cene ostale, a prodalo se ga je komaj okoli 27.000 vaganov. Sočivje je tudi ta teden dober semenj imelo. Grah je bil po 6 do 7 gld. cent. Fižola se posebno za Erdeljsko veliko kupuje, ker je bila tam slaba letina. Bil je po 5 gold. 50 kr. do 6 gl. 25 kr. colni cent. Leča je bila po 5 do 8 gl. Pšeno po 8 gl. do 8 gl. colni cent. Detelja lucernka se je dajala cent po 28, rudeča po 26 do 27 gl. — Med je bil po 18 do 23 gl., vosek po 77 do 90 gl. Špeh iz mesta po 40 gl., iz dežele po 30 gl. cent.

Iz Dunaja 20. dec. Kakor se je bilo uže bati, je bil semenj zadnji teden popolno mrtev. Prodalo se je vsakovrstnega žita strašno malo, akoravno so prodajalci zelo ponujali. Pšenice je prišlo komaj 20.000 vaganov na trg; cena ji je precej za 10 kr. padla. Tudi rež je bila za 10—15 kr. cenejša; prišla je samo iz Galicije. Ječmena niso niti malini niti za pivo potrebovali; padel je za 15—20 kr. Prodalo se ga je komaj 7000 vaganov. Koruza je bila za 15 kr. bolj po ceni. 600 centov lepe banaške se je prodalo po 15 gld. 20 kr. Proso, prav lepo, je bilo po 4 gld. 55 kr., in prodali so ga 1000 vag. Ovsu se nij potrebovalo, in tudi špekulanti so ga v nemar pustili; padel je za 4 kr. Plačevali so ga do 2 gld. 18—20 kr. Moke se nij nič prodalo, ker so se ljudje že prej za praznike preskrbeli.

Tržne cene.

V Gradci 23. decembra: Pšenica 8 gld.; 85 k.; — rež 5 gld. 79 kr.; — oves 2 gld. 15 kr.; — koruza 4 gld. — kr.; — ajda 3 gld. 60 kr.; ječmen 0 gld. — kr.

V Mariboru 23. decembra: Pšenica po 7 gld. 60 kr.; — rež po 4 gld. 70 kr.; — ječmen po 0 gld. — kr.; — oves po 2 gld. 10 kr.; — koruza 4 gld. 60 kr.; — pšeno 6 gld. 40 kr.; — ajda 3 gld. 80 kr.; proso 4 gld. 40 kr.; — krompir 1 gold. 90 kr.

Iz Ptujja 23. decembra: Pšenica 7 gld. — kr.; rež 5 gld. — kr.; ječmen 4 gld. 50 kr.; oves 2 gld. 20 kr.; koruza 4 gld. 30 kr.; ajda 3 gld. 30 kr.; proso 4 gld. — kr.; krompir 1 gld. 80 kr.; seno 1 gld. 90 kr. cent; slama 1 gld. 15 kr.

Loterijske srečke:

V Trstu: 19. 48. 49. 74. 2.

En sreberni goldinar velja 1 gold. 6 kr. v bankoveih.